

Lai aizstāvētu un veicinātu tīru un godīgu sportu, pasaulē ir izveidoti vienoti noteikumi cīņai pret dopingu. Katra sportista un trenera pienākums zināt un ieverot šos noteikumus.

Antidopinga noteikumi ir aprakstīti Pasaules Antidopinga kodeksā. Kodeksu papildina seši starptautiskie standarti, kuru nolūks ir saskaņot Antidopinga organizāciju rīcību, kuras atbild par konkrētām antidopinga programmas tehniskajām un darbības daļām.

- 1. Pārbaužu un izmeklējumu starptautiskais standarts.*
- 2. Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskais standarts.*
- 3. Laboratoriju starptautiskais standarts.*
- 4. Starptautiskajā privātuma un personas datu aizsardzības standarts.*
- 5. Aizliegtu vielu saraksts.*
- 6. Pārrakstītāju atbilstība Kodeksa standartiem.*

KAS IR DOPINGS?

Dopings tiek definēts kā viens vai vairāki Pasaules Antidopinga kodeksā norādītie antidopinga noteikumu pārkāpumi.

1. Aizliegtas vielas, tās metabolītu vai marķieru klātbūtne paraugā, kas ņemts no sportista ķermeņa;
2. Sportists lietojis vai mēģinājis lietot aizliegtu vielu vai aizliegtu metodi;
3. Izvairīšanās no paraugu vākšanas, atteikšanās ierasties vai neierašanās uz paraugu vākšanu;
4. Informācijas nesniegšana par sportista atrašanās vietu;
5. Falsifikācija vai falsifikācijas mēģinājums kādā no dopinga kontroles posmiem;
6. Aizliegtas vielas vai aizliegtas metodes glabāšana;
7. Aizliegtas vielas vai aizliegtas metodes izplatīšana vai izplatīšanas mēģinājums;
8. Aizliegta vielas ievadīšana un ievadīšanas mēģinājums vai metodes lietošana vai lietošanas mēģinājums;
9. Līdzdalība (mudināšana, atbalstīšana, plānošana, slēpšana vai cita veida tīša līdzdalība kāda antidopinga noteikuma pārkāpumā);
10. Aizliegta biedrošanās
  - a. Sportistam vai citai personai (organizācijai vai struktūrai) ir jāpārlicinās, ka viņš profesionāli vai saistībā ar sportu nebiedrojas ar diskvalificētu personu.

Visi dokumenti ir pieejami Pasaules Antidopinga aģentūras (World Anti-Doping Agency, WADA) mājaslapā www.wada-ama.org, savukārt tulkojumus latviski pieejams Latvijas Antidopinga biroja mājaslapā <http://www.vsmc.gov.lv/antidopings/normativie-akti-un-starptautiskie-dokumenti/>

SPORTISTU ATBILDĪBA

Sportistu un citu personu pienākums ir būt informētiem par to, kas ir antidopinga noteikumu pārkāpums, kā arī par to, kādas vielas un metodes ir iekļautas Aizliegtu vielu un metožu sarakstā. Katra sportista personīgais pienākums ir nodrošināt, lai viņa organismā nenokļūtu aizliegta viela. Sportists informē savu ārstniecības personu, par to, ka viņam nedrīkst nozīmēt aizliegtas dopinga vielas un pielietot aizliegtas metodes, ja nav izsniegta Terapeitiskās lietošanas izņēmumu (TUE) atļauja. Sportista pienākums sadarboties ar antidopinga organizācijām, lai palīdzētu atklāt un izmeklēt antidopinga noteikumu pārkāpumu.

TERAPEITISKĀS LIETOŠANAS ATĻAUJA (TUE)

Ja sportistam nepieciešams lietot aizliegto vielu no aizliegtu vielu sarakstā. Ārstēšanās nolūkos sportistam ir pieļaujams lietot medikamentus, kas satur dopinga vielas (sportā aizliegtas vielas), iepriekš saņemot Terapeitiskās lietošanas atļauju. Latvijas sportistiem TUE atļaujas piešķir Latvijas Antidopinga birojs. Ja Tu esi starptautiskā līmeņa sportists un Tev nepieciešama TUE, tad piesakies savā starptautiskajā federācijā. Plašāka informācija par to, kādi ir kritēriji terapeitiskās lietošanas atļaujas piešķiršanai un kā tai pieteikties, pieejama mājaslapā <https://www.antidopings.lv/>

KĀPĒC DOPINGS IR AIZLIEGTS?

Ētiskie apsvērumi:

- ✓ Antidopinga noteikumi ir tieši tādi paši, kā jebkuri noteikumi sportā, lai nodrošinātu godīgu, taisnīgu sacensību norisi un vienlīdzīgu konkurenci starp visiem sportistiem.

Medicīniskie apsvērumi:

- ✓ Medicīnisko preparātu un dopinga metožu pielietošana var būt bīstama sportista veselībai, ar dažādām nopietnām blakusparādībām.

KURŠ TIEK PAKĻAUTS DOPINGA KONTROLEI?

Ja sportists nodarbojies ar sportu un piedalās atzītas sporta federācijas rīkotas sacensībās (starptautiska vai nacionāla līmeņa sportists) sportistam jāzina un jāievēro antidopinga noteikumi un sportists var tikt pakļauts dopinga kontrolei un pārkāpuma gadījumā sportistam var tikt piemērotas Kodeksa noteiktās soda sankcijas.

KĀ RIKOTIES DOPIGA KONTROLES LAIKĀ?

Antidopinga organizācijai, kas ir pilnvarota veikt dopinga kontroli (piemēram, Latvijas Antidopinga birojs, Tava sporta veida starptautiskā federācija, neatkarīga dopinga kontroles organizācija), ir tiesības sportistu uzaicināt uz dopinga kontroli jebkurā laikā gan sacensībās, gan ārpus tām.

Dopinga kontrolierim un kontrolei pieaicinātajiem asistentiem ir jāuzrāda oficiāla dokumentācija, apliecinot viņu tiesības ievākt paraugu, kā arī jāinformē par kontroles veidu, uz kuru tiek aicināts (urīna, asins, vai abas).

Ja pilnvarots dopinga kontrolieris ir uzaicinājis uz dopinga kontroli, sportistam nekavējoties jānododas uz dopinga kontroles telpu, ja nepieciešams var pieņemt tulkus vai sportista pārstāvis (**līdz 18 gadu vecumā ir pārstāvjiem jā piedalās obligāti**). Ja esi uzaicināts uz dopinga kontroli sacensību laikā, sportistam ir tiesības aizkavēties, ja sportists piedalās apbalvošanas ceremonijā, preses konferencē vai nākamajās sacensībās, kā arī sportistam nepieciešams atsildīties un saņemt medicīnisko palīdzību. Ja sportistu uzaicina uz dopinga kontroli treniņa laikā, sportistam ir tiesības pabeigt treniņu. Svarīgi atcerēties, ka no brīža, kad sportists tiek uzaicināts uz dopinga kontroli, viņu nepārtraukti pavadīs dopinga kontroliera asistents. Uz dopinga kontroles telpu sportistam jāpaņem personas apliecināšanu dokumentu (gan sacensības, gan ārpus tām).

Sportistam jāpārliecinās, ka inventārs, kuru izvēlies parauga savākšanai, ir tīrs un nebojāts, ar **vienādiem identifikācijas numuriem**. Sportistam ir tiesības atteikties nodot paraugu inventārā, kas neatbilst prasībām, un izvēlēties citu, saskaņojot to ar dopinga kontrolieri. Urīna parauga nodošanas laikā sportistu uzraudzīs tā paša dzimuma dopinga kontrolieris vai asistents.

Ja sportistam rodas pamatoti iebildumi par dopinga kontroles procesu, jāizsaka tos nekavējoties dopinga kontroles procesa laikā un ierakstīt dopinga kontroles anketa komentāru sadaļā. Pēc dopinga kontroles procedūras beigām, sportistam ir tiesības saņemt dopinga kontroles anketas kopiju.

Tālāk nodotie paraugi anonīmi tiks sūtīti uz kādu no Pasaules Antidopinga aģentūras akreditētām laboratorijām, kur tie tiks izanalizēti un var tikt uzglabāti (10 gadu garumā), lai nepieciešamības gadījumā tos varētu atkārtoti analizēt vai izmantot pētījumiem.

ANTIDOPINGA NOTEIKUMU PĀRKĀPUMU SEKAS

Pārkāpumu sekas ietver sacensību rezultātu anulēšanu, diskvalifikācijas perioda noteikšanu, obligātu pārkāpuma publicēšanu un iespējams, naudas sodus. Gadījumā, ja dopinga kontroles

paraugā atradīsies ar likuma aizliegta narkotiskā viela, sportistam var piemērot administratīvu vai kriminālu sodu lieta tiks nodota policijā.

Diskvalifikācija nozīmē, ka sportists nevar piedalīties nevienas starptautiskās federācijas, nacionālo federāciju vai klubu rīkotājās jebkāda veida sacensības vai aktivitātes, kā arī iesaistīties sava kluba vai komandas treniņos un izmantot iespējas un iekārtas, kas ir saistītas ar klubu vai komandu.